

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 54132/07
Fahri AKPINAR ve Diğerleri / Türkiye

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

András Sajó,

Helen Keller,

Paul Lemmens,

Robert Spano,

Jon Fridrik Kjølbro,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla 10 Haziran 2014 tarihinde, Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), Davalı Hükümet tarafından sunulan görüşler ve bu görüşlere başvuranlar tarafından cevaben sunulan görüşler ile yukarıda

belirtilen 5 Aralık 2007 tarihinde sunulan başvuruyu dikkate alarak, yapılan müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuranlar Fahri Akpınar, Nazmiye Akpınar, Behçet Akpınar ve Pınar Akpınar sırasıyla 1958, 1957, 1978 ve 1982 doğumlu olup İstanbul’da ikamet etmektedirler. Başvuranlar, Fahri Akpınar, Nazmiye Akpınar, Behçet Akpınar ve Pınar Akpınar, Şırnak Beytüşşebap Jandarma Komando Komutanlığı’nda askerlik hizmetini yerine getirdiğı sırada 19 Haziran 2000 tarihinde hayatını kaybeden Doğan Akpınar’ın (Bundan sonra “Doğan” olarak anılacaktır.) sırasıyla, babası, annesi, erkek kardeşi ve kız kardeşidir. Başvuranlar, Mahkeme önünde İstanbul’da görev yapan Avukat K. Doğru tarafından temsil edilmektedir.

Türk Hkmeti (“Hükümet”), kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

A. Başvuranların Yakınının lm ve Ceza Soruşturması

2. Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiğı şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

3. Doğan, 1999 yılında gerçekteştirilen askeri sayımla birliğı katılmıştır.

4. Doğan, askerlik şubesine kaydını yaptırmış ve askerlik eğıtimine başlamadan önce, diğerklerinin yanı sıra psikolojik muayeneyi de içeren rutin bir sağılık muayenesine tabi tutulmuştur.

5. Doktorlar, Doğan’ın askerlik hizmetini yerine getirmeye elverili olduğunu değılendirmişlerdir.

6. Doğan, askerlik eğıtimini başarıyla tamamladıktan sonra, Beytüşşebap İlçesi Jandarma Blk Komutanlığı’na katılmıştır.

7. Doğan Akpınar, 19 Haziran 2000 tarihinde, bir operasyon dönüşü mola verildiği sırada, diğer askerlerin ve Ö.G. isimli Yüzbaşının gözleri önünde G3 piyade tüfeğiyle intihar etmiştir.

8. Diyarbakır Askeri Savcısı, er Doğan'ın ölümünün ardından, re'sen soruşturma açmıştır.

9. Olayın meydana geldiği gün, savcının refakatinde bir doktor tarafından ölü harici muayenesi yapılmıştır.

10. Adli Tıp Kurumu tarafından 22 Haziran 2000 tarihinde otopsi yapılmıştır.

11. Ayrıca, toksikolojik testler de yapılmıştır. Müteveffanın bedeninde yapılan testlerde, alkol veya uyuşturucu maddenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

12. Doğan'ın cesedinde yapılan otopsi, bitişik mesafeden yapılan atış neticesinde hayatını kaybettiğini tespit etmeye imkân vermiştir. Mermi girişi deliğinin, ilgilinin boynunun sol ön kısmında bulunduğu tespit edilmiştir.

13. Adli tabipler, müteveffanın bedeninde şiddet izlerinin bulunduğunu:

“ - sağ omuzun ön kısmında 0,5 cm, 1cm ve 1,5 cm büyüklüğünde farklı renklerde üç ekimozun mevcut olduğu,

- sağ omuz bölgesinin dış kısmında 2cm'lik ekimozun mevcut olduğu,

- sağ dirseğin dış kısmında 1 cm'lik bir ekimoz mevcut olduğu,

- sol omuz bölgesinin üst kısmında 5 cm'lik bir ekimozun mevcut olduğu,

- sağ omuzun arka kısmında 4cm'lik bir ekimozun mevcut olduğunu da tespit etmişlerdir. ”

14. Balistik bilirkişi incelemesi yapılmıştır.

15. Bilirkişiler, Doğan'ın ölümüne neden olan G3 piyade tüfeğini incelemişler ve söz konusu silahın çalışır durumda olduğu sonucuna varmışlardır.

16. Balistik inceleme raporunda, olay yerinde bulunan mermi kovanının Doğan'a emanet edilen silahtan çıktığı onaylanmıştır.

17. Savcı, askerlerin ifadelerini almıştır.

18. Tanıklar, Doğan'ın askerlik hizmetini yerine getirme motivasyonunun kırıldığını, komando bölüklerindeki askerlere zorunlu kılınan eğitimin zorluklarından rahatsız olduğunu ve birliğinden ayrılmak istediğini de beyan etmişlerdir.

19. Somut olayda, N.K. ve H.K. isimli iki asker tarafından verilen ifadelerin ilgili kısımları özellikle aşağıdaki şekildedir:

“Doğan askeri eğitime uyum sağlamakta zorlanıyordu. Doğan'la birlikte malzemelerle uzun mesafe yürüyorduk. O [Doğan] askeri eğitimin zorluklarından şikâyet etmekteydi. Ö.G. isimli Yüzbaşımız, Doğan'a diğer askerler gibi askeri yaşama en sonunda kendisinin de alışacağını söyledi. Doğan, 17 Haziran 2000 tarihinde, yani olaydan iki gün önce, yemek yemeyi reddetti. Yüzbaşımız, kendisine neden yemek yemediğini sordu. Doğan, “Ben ne yemek ne de yürümek istiyorum.” diye cevap verdi. Yüzbaşı, Doğan'a tokat attı. Yüzbaşımız, 18 Haziran 2000 tarihinde, Doğan'ı yine dövdü. Doğan, Yüzbaşımızın bizden istediği eğitimin hızına ayak uyduramadı. Doğan, birlikten ayrılmak istiyordu. Aksi takdirde, kendini öldüreceğini söylemişti. Olayın meydana geldiği gün, Doğan yine yürümekte zorlanıyordu. Başka bir asker ona yardım etmeyi teklif etti ve Doğan'ın daha kolay bir şekilde yürüyebilmesi için silahını aldı. O sırada, Yüzbaşımız şöyle dedi: “Tuzağa düşersek, kendisini silahsız nasıl savunacak? Silahını kendisine hemen geri ver! ”. Böylelikle, Doğan silahını geri aldı ve yürümeye devam etti. Kısa bir süre sonra, Doğan dere kenarında serinlemek için durdu. Doğan, yüzünü yıkamak için çömeldi. Daha sonra, Doğan kendisine yardım eden askere doğru döndü ve her şeyin bittiğini ifade eden bir davranış sergiledi. Ardından, kendisini engellemek için müdahalede bulunmaya kimsenin zamanı olmadan, Doğan kafasına ateş etti.”

20. Ayrıca H.K. isimli asker, Doğan'ın olaydan bir gün önce kendisine ekimozlarını gösterdiğini ve bu birlikten ayrılmadığı takdirde intihar etmeyi düşündüğünü de eklemiştir.

21. Başka iki asker, Yüzbaşı Ö.G.'nin 17 ve 18 Haziran 2000 tarihlerinde Doğan'ı dövdüğünü gördüklerini beyan etmişlerdir.

22. Diyarbakır Askeri Savcısı, ceza soruşturmasının sonunda, 20 Aralık 2000 tarihinde, Doğan'ın kendisine emanet edilen silahla intihar ettiği sonucuna vararak ve askeri yetkililere herhangi bir ihmalin atfedilemeyeceğini değerlendirerek, kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

23. Bu karar başvurulara tebliğ edilmiştir. Başvuranlar, avukatları aracılığıyla bu karara itiraz etmişlerdir.

24. Diyarbakır Askeri Mahkemesi, 25 Temmuz 2003 tarihinde, ek bir soruşturmanın yapılmasına karar vermiştir.

25. Diyarbakır Askeri Mahkemesi 24 Aralık 2003 tarihinde, itiraz edilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararı iptal etmiştir.

26. Diyarbakır Askeri Savcısı, 14 Nisan 2004 tarihinde, Askeri Ceza Kanunu'nun 117. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak, emrindeki kişiyi darp etmekten ve yaralamaktan Yüzbaşı Ö.G. hakkında iddianame düzenlemiştir.

27. Başvuranlar, Yüzbaşı Ö.G.'ye karşı yürütülen ceza yargılamasına müdahil taraf olarak katılmışlardır.

28. Mahkeme, 21 Aralık 2005 tarihli bir kararla, aleyhinde yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle, sanığı serbest bırakmıştır.

29. Askeri savcı ve başvuranlar, bu karara karşı temyize başvurmuşlardır.

30. Askeri Yargıtay, 20 Eylül 2006 tarihinde, olaylar ve delil unsurları yanlış değerlendirildiği için, itiraz edilen kararı bozmuştur.

31. İlgili mahkeme, 6 Mart 2007 tarihinde, Askeri Ceza Kanunu'nun 117. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak, emrindeki kişiyi darp etmekten ve yaralamaktan Yüzbaşı Ö.G.'yi 15 gün hapis cezasına mahkûm etmiştir. Söz konusu ceza, erteleme ile birlikte 60 Türk lirası (yaklaşık 32 avro) para cezasına çevrilmiştir. Mahkeme kararında, bir üstü tarafından Doğan'a karşı işlenen şiddeti onaylayan tanıkların ifadelerine ve bu muamelenin Doğan'ın bedeninde bıraktığı izleri belirten otopsi raporuna dayanmıştır.

32. Başvuranlar, söz konusu subayın intihara teşvik etmekten mahkûm edilmesi gerektiğini değerlendirerek, temyize başvurmuşlardır.

33. Askeri Yargıtay, 15 Aralık 2007 tarihinde, Doğan'ın intihar etmesinden Yüzbaşı .G.'nin sorumlu tutulamayacağı gerekçesiyle, temyiz başvurusunu reddetmiştir.

B. İdari Tazminat Davası

34. Aynı zamanda başvuranlar, 25 Temmuz 2007 tarihli bir başvuruyla, avukatlarının aracılığıyla Askeri Yüksek İdare Mahkemesi nnde İçişleri Bakanlığına karşı tazminat davası açmışlardır.

35. Söz konusu mahkeme, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne başvurmak isteyen kişilerin, eylemin tebliğ edildiği tarihten başlamak üzere bir yıl içinde veya eylemin meydana geldiğini öğrendikleri tarihte ve her halükarda eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde şikâyetle konu eyleme karşı önceden idari başvuruda bulunmaları gerektiğini ngren 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunun 43. maddesine dayanarak, kanun tarafından düzenlenen başvuru süresine riayet edilmediği gerekçesiyle, bu davayı 28 Mayıs 2008 tarihinde reddetmiştir.

36. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, 15 Ekim 2008 tarihinde, başvuranların yapmış olduğu karar düzeltme başvurusunu da reddetmiştir.

ŞİKÂYETLER

37. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesini ileri sürerek, oğullarının ve erkek kardeşlerinin lmnn, Devletin sorumluluğu altında iken meydana geldiğini iddia etmektedirler. Başvuranlar, yakınlarının ölümünü, Subay .G.'nin, teşvik ettiğini ileri sürmektedirler.

38. Öte yandan başvuranlar, Sözleşme'nin 3. maddesini ileri sürerek, Subay .G. tarafından yakınlarına uygulanan muameleden de şikâyet etmektedirler.

39. Başvuranlar ayrıca, Sözleşme'nin 13. maddesi ile birlikte 6. maddesini ileri sürerek, yakınlarının ölümünün nedenleri hakkında etkin bir soruşturma yapılmadığından da şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme'nin aynı hükümlerine dayanarak, Subay Ö.G.'ye karşı başlatılan yargılamanın incelendiği sırada askeri mahkemenin tarafsız davranmadığını ve davalarını makul bir süre içinde görmediğini de ileri sürmektedirler.

40. İlgililer ayrıca, 27 Nisan 2009 tarihli ek bir başvuruyla, Sözleşme'nin 6, 13 ve 41. maddelerini ileri sürerek, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önünde haklı bulunmadıklarından şikâyet etmekte ve bu mahkeme tarafından benimsenen, zamanaşımı nedeniyle başvurularının reddedilmesine dayanan çözümü eleştirmektedirler.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

41. Başvuranlar, yakınlarının yaşam hakkının ihlal edildiğinden ve ceza soruşturmasının etkin olmadığından şikâyet etmektedirler.

42. Hükümete göre, Doğan'ın intiharının sorumluluğu askeri yetkililere atfedilmemelidir. Hükümete göre, söz konusu er normal bir tavır sergilemiş; intihar girişiminde bulunacağına dair herhangi bir işaret göstermemiş ve bu bağlamda üstlerini herhangi bir sorundan haberdar etmemiştir. Hükümet, olayın ardından derhal bir soruşturma açıldığını ve ölüm koşullarının ortaya konulması için bütün soruşturma işlemlerinin kullanıldığını belirtmektedir. Hükümet, Doğan'ın ölüm koşullarının kesin bir şekilde ortaya konulduğunu ve tespit edilen şiddetten sorumlu subayın, emrindeki kişiyi darp etme ve yaralamadan mahkûm edildiğini ve kovuşturulduğunu eklemektedir. Hükümet, başvuruların ceza soruşturmasına ve yargılamasına katılma imkânlarının olduğunu belirtmektedir.

43. Mahkeme öncelikle, davaya ilişkin olay ve olguların hukuki değerlendirilmesi konusunda takdir yetkisine sahip olup, başvuranlar veya hükümetler tarafından yapılan nitelendirmeye bağlı olmaması nedeniyle (*Guerra ve diğerleri/İtalya*, 19 Şubat 1998, § 44, *Karar ve Hükümlerin derlemesi* 1998-I), mevcut davanın koşullarında, başvuranların dile getirdiği yakınlarının yaşam hakkının ihlal edilmesine ve ceza soruşturmasının etkin olmadığına yönelik iddiaların Sözleşme'nin sadece 2. maddesi açısından incelenmesinin uygun olacağı kanısındadır (*Ömer Aydın/Türkiye*, No. 34813/02, §§ 35-36, 25 Kasım 2008).

44. Mahkeme, konuyla ilgili genel ilkeler için, yerleşik içtihadına atıfta bulunmaktadır (*Kılınç ve diğerleri/Türkiye*, No. 40145/98, §§ 40-42, 7 Haziran 2005, *Ataman/Türkiye*, No. 46252/99, §§ 54-56 ve 63-65, 27 Nisan 2006; *Salgın/Türkiye*, No. 46748/99, §§ 76-78, 20 Şubat 2007; *Abdullah Yılmaz/Türkiye*, No. 21899/02, §§ 55-58, 17 Haziran 2008 ve anılan *Ömer Aydın* davası, § 46-48).

45. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin esas yönüyle ilgili olarak, söz konusu hükmün, Devlete, başkasının suç teşkil eden davranışlarıyla yaşamı tehdit edilen bir kişiyi korumak için öncelikle gerekli bütün tedbirleri alma pozitif yükümlülüğünü yüklediğini hatırlatmaktadır (*Osman/Birleşik Krallık [BD]*, 28 Ekim 1998, § 115 *Derleme* 1998-VIII).

46. Mahkeme, başvuranların yakınının ölüm koşulları, elde edilen unsurlar ve olayı çevreleyen koşulların bütünü bakımından, mevcut davada Doğan'ın yaşamının, başkasının davranışlarıyla tehdit edildiğini varsaymaya hiçbir unsurun imkân vermediği kanısındadır.

47. Mahkeme ayrıca, ulusal makamlar tarafından ileri sürülen iddiaya itiraz etmek için hiçbir sebep görmemektedir.

48. Mahkeme, kişi, yetkililerin sorumluluğu altında bulunduğu sırada, Sözleşme'nin 2. maddesinin aynı zamanda Devlete, kendi eylemleri nedeniyle hayatı tehdit altında bulunan kişiyi korumak için öncelikle bütün gerekli tedbirleri alma yönünde pozitif yükümlülük getirdiğini

hatırlatmaktadır (*Keenan/Birleşik Krallık*, No. 27229/95, 89-93, AİHM 2001-III).

49. Dolayısıyla, temel sorun, askeri mercilerin Doğan'ın yakın ve gerçek bir intihar tehlikesi arz ettiğini bilip bilmediklerini ya da bilmeleri gerekip gerekmediğini ve bu durumu bilmeleri halinde, askeri yetkililerin bu tehlikenin gerçekleşmesini önlemek için kendilerinden makul olarak beklenen her şeyi yerine getirip getirmediği ile ilgilidir (*Tanrıbilir/Türkiye*, No. 21422/93, § 72, 16 Kasım 2000, anılan *Keenan*, § 93 ve anılan *Kılınç ve diğerleri*, § 43).

50. Mahkeme'nin, bu inceleme sırasında, ordu mensuplarına atfedilen olası hatanın basit bir değerlendirme hatasının veya tedbirsizliğin ötesine geçip geçmediğini teyit etmesi gerekir (anılan *Abdullah Yılmaz davası*, § 57).

51. Aslında, benzer davada, insan davranışının öngörülmezliğini göz ardı etmemek gerekir ve Devletin pozitif yükümlülüğünü, Devlete aşırı veya dayanılmaz bir yük getirmeyecek şekilde yorumlamak gerekir (anılan *Keenan*, § 90).

52. Somut olayda Mahkeme, başvuruların yakınının orduya katılmadan önce intihara eğilimli olduğunu düşündürebilecek ruhsal bozukluklardan muzdarip olduğunu gösteren hiçbir unsur bulunmadığını dikkate almaktadır.

53. Mahkeme ayrıca, Doğan'ın askerlik hizmetini yerine getirmeye yönelik psişik durumunun başvurular tarafından hiçbir zaman söz konusu edilmediğini tespit etmektedir.

54. Mahkeme'ye göre tüm unsurlar, başvuruların yakınının, askeri eğitimin zorluklarından şikâyet etmesinden ayrı olarak, olayın meydana geldiği güne kadar yakın ve gerçek intihar riski teşkil edebilecek anormal bir davranış sergilemediğini düşündürmektedir. Mahkeme'nin nazarında, Doğan'ın askeri eğitimi yerine getirme hususunda yaşadığı zorlukları, bu zorluklarla ilgili şikâyetlerini ve bağlı olduğu birliği değiştirme isteğini,

üstlerinin fark etmesi gereken yakın bir intihar riskinin öncü emareleri olarak değerlendirilmemelidir.

55. Mahkeme, olaydan birkaç gün önce meydana gelen hadiseler ile ilgili olarak, mevcut davadaki koşulların, yukarıda anılan *Abdullah Yılmaz* davasındaki koşullarla karşılaştırılamayacağı kanaatindedir. Söz konusu davada, yetkili makamların mağduru üstlerinin kendisine yönelttikleri usulsüz ve yinelenen davranışlarına karşı korumak için yetkileri dâhilinde olan her şeyi yapmamaları nedeniyle Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmiştir (anılan *Abdullah Yılmaz*, § 70 *in fine*: zafiyetinin tespit edilmesine rağmen gün boyunca üstü tarafından hırpalanan ve üstünün sorumsuz eylemlerinin art arda gelmesi sonucunda er hayatına son vermiştir).

56. Esasen, Mahkeme, mevcut dava koşullarının *Abdullah Yılmaz* davasının koşullarından büyük ölçüde farklı olduğunu tespit etmektedir. Mahkeme, yukarıda adı geçen davada, ihtilaflı olayların sabahın erken saatlerinde başladığını, öğlenden sonraya kadar sürdüğünü ve söz konusu erin üstünün, ilgilide yakın bir intihar riskinin varlığının farkına varma imkânının olduğunu hatırlatmaktadır: er, esasen, sabahtan itibaren sorunlarının basit ailevi sıkıntıların ötesine geçen bir boyut aldığını anlamayı sağlayacak bir davranış bozukluğu sergilemiştir (anılan *Abdullah Yılmaz*, §§ 62-66). Mahkeme, mevcut davada durumun bu şekilde olmadığı kanaatindedir. Aslında, Doğan Akpınar'ın komando birliğinde bulunmaktan rahatsız olduğunu belirttiği ve askeri eğitimi yerine getirmekte belirli zorluk çektiği doğru ise, Mahkeme, bu sorunların askeri hayata uyum sağlama sorunlarının ötesine geçen bir boyut kazandığına dair hiçbir unsur bulunmadığını tespit etmektedir.

57. Ardından Mahkeme, -emirleri altındaki erlerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini koruması beklenen- askeri uzmanlara özgü sorumlulukları üstlenemeyen Subay Ö.G.'nin kuşkusuz suçlanabileceğini ancak intihar riskinin yakın olduğu bir zamanda Doğan'a yardım etmeye veya aklını

başına getirmeye çalışmamasından ötürü kendisinin suçlanamayacağını kaydetmektedir (anılan *Abdullah Yılmaz* davasıyla karşılaştırınız, § 66).

58. Ayrıca Mahkeme, olayı önleyememelerinden ötürü askeri yetkilileri suçlamanın, Sözleşme'nin 2. maddesinden doğan yükümlölükleri bakımından kendilerine aşırı bir yük yükleneceğı anlamına geldiğı kanısındadır.

59. Ardından, Sözleşme'nin 2. maddesinin usuli yönüyle ilgili olarak, Mahkeme, mevcut davaya benzer davalarda, yaşam hakkının korunması usulünün Devlet'e, ölüm koşullarını tespit etmek ve konuyla ilgili sorumluları tespit etmek üzere bağımsız bir soruşturma yürütme yükümlölüğü getirdiğini de hatırlatmaktadır (*Çiçek/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 67124/01, 18 Ocak 2005).

60. Somut olayda Mahkeme, Doğan Akpınar'ın hayatını kaybettiğı gün re'sen bir ceza soruşturması açıldığını gözlemlemektedir. Mahkeme, bu soruşturmanın sonucunda Yüzbaşı Ö.G.'nin emrindeki kişiyi darp etmekten ve yaralamaktan kovuşturulduğunu ve ertelenmiş bir cezaya mahkûm edildiğini dikkate almaktadır. Mahkeme, dosyada bulunan unsurlar bakımından, olayları aydınlatmaya yönelik soruşturma makamlarının iradesinden şüphe duymaya yönelik hiçbir unsur bulunmadığını değerlendirmektedir. Mahkeme, başvuruların yakınının ölümü sonrasında yürütölen soruşturmanın, koşulların kesin bir şekilde belirlenmesine imkân verdiği kanısındadır. Mahkeme'nin nazarında, erin ölümü ile ilgili yürütölen soruşturmanın derinliğı ve ciddi niteliğı bakımından bir etki olabilecek hiçbir olası eksiklik bulunmamaktadır.

61. Dolayısıyla, başvuruların Sözleşme'nin 2. maddesine dayanan şikâyetleri açıkça dayanaktan yoksundur.

62. Mahkeme, Diyarbakır Askeri Mahkemesi önünde Yüzbaşı Ö.G. aleyhine açılan ceza yargılamasının iddia edilen makul olmayan süresine ve söz konusu yargılamanın etkin olmadığına ilişkin Sözleşme'nin 6. ve 13. maddelerine dayanan şikâyetler ile ilgili olarak, bu şikâyetlerin, ifade

edildiği şekliyle, yalnızca Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamına girdiğini değerlendirmektedir. Mahkeme, somut olayda başvuruların medeni nitelikteki haklarını korumak veya elde etmek yerine tek amaçlarının, sanığın ceza mahkûmiyetini elde etmeye ve sadece cezalandırmaya yönelik davaya müdahil taraf olarak katıldıklarını gözlemlemektedir. Dolayısıyla Mahkeme, başvuruların ihtilafı ceza yargılamasına müdahil taraf olarak katılmalarının Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamına girmediği kanısındadır. Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca, başvurunun bu kısmının konu bakımından (*ratione materiae*) kabul edilemez olduğu kanaatindedir (*Perez/Fransa* [BD], No. 47287/99, § 56, AİHM 2004-I, *Beyazgül/Türkiye*, No. 27849/03, §§ 43 ve 44, 22 Eylül 2009, *Halat/Türkiye*, No. 23607/08, §§ 58-61, 8 Kasım 2011 ve *Öztürk/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 34644/07, § 30, 2 Ekim 2012).

63. Son olarak Mahkeme, idari tazminat davasına ilişkin şikâyet ile ilgili olarak, başvuruların kanun tarafından öngörülen yasal sürede Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne başvurmadıklarını ve dolayısıyla, başvurularının iç hukukta zamanaşımına uğradığını tespit etmektedir (yukarıdaki 35. ve 36. paragraflar). Mahkeme, ilgili şahısların şikâyetlerini desteklemeden, söz konusu mahkemenin benimsediği çözüme ve dolayısıyla, zamanaşımına ilişkin mekanizmanın uygulama şeklinden şikâyet ettiklerini dikkate almaktadır. Bu bağlamda Mahkeme, iç mevzuatı yorumlamanın öncelikle ulusal makamlara özellikle de üst ve alt mahkemelere düştüğünü (bk. *mutatis mutandis*, *Brualla Gómez de la Torre/İspanya*, 19 Aralık 1997, § 31, Derleme 1997-VIII ve *Saez Maeso/İspanya*, No. 77837/01, § 22, 9 Kasım 2004) ve görevinin bu yorumun etkilerinin Sözleşme ile uyumluluğunu denetlemekle sınırlı kaldığını hatırlatmaktadır. Mahkeme, davanın koşullarında, usuli kurallara ilişkin yerel mahkemeler tarafından yapılan yorumun, bir mahkemeye erişim haklarına ihlal teşkil ettiği başvurularca geçerli olarak iddia

edilemeyeceği kanaatindedir. Esasen Mahkeme, oğullarını ve erkek kardeşlerini 19 Haziran 2000 tarihinde kaybeden ilgililerin, her durumda, yakınlarının ölümüne müteakip beş yıl içinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesine başvurmaları gerekirken, bu mahkeme önünde dava açmak için 25 Temmuz 2007 tarihini beklediklerini tespit etmektedir (yukarıdaki 35. paragraf). Üstelik Mahkeme, başvuranların yargılamanın çeşitli aşamalarında bir avukat yardımından faydalandıklarını tespit etmektedir ve dolayısıyla, usuli kuralları hatta içtihadı bilmeleri ve bunlara riayet etmeleri gerektiği kanaatindedir. Dolayısıyla, başvuranların şikâyetleri açıkça dayanaktan yoksundur.

64. Yukarıda belirtilenler ışığında, başvuru Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oyçokluğuyla,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan